

[Energiministeren]

Svaret er klart nej, idet disse varmeplaner udarbejdes på grundlag af en samfundsøkonomisk vurdering. Det, som spørgsmålet om fremføring af underskud har betydning for, er for den selskabsøkonomiske vurdering af det enkelte projekt – og dermed i et vist omfang for profilen for betalingen set med borekonomiske øjne. Men dialogen mellem energiministeriet og de enkelte kommuner med hensyn til varmeplanarbejdet foregår i henhold til denne lov, både før og efter ændringen, på grundlag af de samfundsøkonomiske, realøkonomiske forhold. I de regnestykker spiller profilen for tilbagebetalingen ingen rolle.

(Kort bemærkning).

**Annelise Gottfredsen (KF):**

I det omfang, den selskabsretlige og privatøkonomiske mulighed for at sige ja tak gør det rimeligt at sige ja tak til kraftvarmen, så betyder det, man i større omfang kan anvende en kulbaseret opvarmning. Derfor er der også samfundsøkonomi i spørgsmålet.

**Formanden:**

Jeg giver ordet til energiministeren, og mon vi så ikke er ved at være færdige?

**Energiministeren (Poul Nielson):**

Det mener jeg også. Jeg vil blot sige til fru Annelise Gottfredsen, at det forholder sig sådan, at det er den slags regnestykker, der hele tiden har været foretaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

### *Afstemning*

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

**Formanden:**

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

### **19) Første behandling af:**

*Forslag til lov om gældssanering af statsgaranterede studielån.*

(Lovforslag nr. L 198. Fremsat 12/5 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

### *Forhandling*

**Hans Jørgen Jensen (S):**

Baggrunden for lovforslaget kender vi alle, nemlig den omstændighed, at statsgaranterede lån i banker og sparekasser på grund af det høje renteniveau i samfundet har påført låntagerne så store gældsbyrder, at en gældssanering simpelt hen er nødvendig for at skabe en rimelig tilbagebetalingsmulighed.

Ministeren bebudede ved fremsættelsen af lovforslaget om SU-støtten, at dette forslag var under udarbejdelse, og forslaget skal ses i sammenhæng med SU-forslaget. Socialdemokratiet har arbejdet energisk på at få udarbejdet et realistisk forslag, der kunne vedtages i denne samling, og som kan træde i kraft fra 1. januar 1983 og skal være gældende også for årene 1984 og 1985. Beløbsrammerne for de 3 år er henholdsvis 100, 120 og 135 mill. kr. Det forventes, at ca. 50.000 vil gøre brug af ordningen pr. år, og at der kan ydes tilskud på 10 pct. pr. år efter følgende principper:

1. Staten yder gældssanering i form af rentetilskud til personer, som i henhold til loven om Statens Uddannelsesstøtte har optaget studielån med statsgaranti i banker og sparekasser.

2. Rentetilskud skal ydes til den del af ansøgers studiegæld, der overstiger halvdelen af ansøgers beregnede årsindtægt. Den beregnede årsindkomst er lig socialindkomsten, hvor der i beregningen dog er særlige bestemmelser, bl.a. vedrørende formuens indvirkning på indkomsten.

Tiden tillader ikke at kommentere forslaget i enkeltheder, og jeg skal derfor tillade mig at henvise til forslagens bemærkninger, hvoraf økonomi, herunder beregningsmåde, administration og klageadgang fremgår.

Ministeriet har foretaget beregninger, der viser, hvor stort et rentetilskud en ansøger, der har modtaget et studielån på 150.000 kr., kan få. Der er vist eksempler i materialet dels ved en årsindtægt på 100.000 kr. og dels ved en årsindtægt på 150.000 kr. For at bely-

[Hans Jørgen Jensen]

se forslaget økonomiske værdi nævner jeg eksemplet med en årsindtægt på 100.000 kr. Efter forslaget skal halvdelen af årsindtægten fradrages studiegælden, hvilket giver 50.000 kr. Studie gælden var på 150.000 kr., og beregningsgrundlaget for rentetilskuddet bliver altså 100.000 kr. Ifølge det nævnte skøn over ansøgere og det beløb, der er til rådighed, vil der kunne ydes 10 pct. rentetilskud, hvilket altså i det aktuelle tilfælde vil sige 10.000 kr. pr. år.

Der er altså tale om et bevillingssystem, som tager individuelle hensyn. Der er fastsat en nedre grænse for rentetilskud, svarende til understøttelsessatsens maksimumsbeløb efter § 47 i arbejdsløshedsforsikringsloven. Tilskuddene er hjælp til selvhjælp, idet det forudsættes, at låntagerne selv betaler den øvrige del af rentebyrden og det aftalte afdrag.

Statens Uddannelsesstøtte og Hypotekbanken skal administrere loven med hver sit afgrænsede område.

Sluttelig skal anføres, at gældssaneringen også tager sigte på låntagere, der er bosat på Færøerne og i Grønland samt i andre lande, men dog med særlige bestemmelser.

Alt i alt må vi sige, at ministeren har haft en heldig hånd med det fremsatte forslag, ikke mindst når vi tager i betragtning, at vi jo desværre har begrænsede midler til rådighed.

Socialdemokratiet kan anbefale forslaget til vedtagelse, og at arbejdet må gå hurtigt, således at – tror jeg godt jeg tør sige i gåseøjne – »den lille reform«, når vi tager uddannelsesstøtten med, kan komme i gang med at virke til gavn for de mange medborgere, der har store studie gældsforpligtelser.

**Eva Møller (KF):**

Ministeren bemærker i sin skriftlige fremsættelse til forslaget, at hun meget beklager den sene fremsættelse af lovforslaget. Det vil jeg også meget gerne beklage, idet jeg frygter, at vi nu ikke får en tilstrækkelig grundig udvalgsbehandling.

Jeg ved, at regeringen og socialdemokratiet sandsynligvis til dette vil sige: ja men vi får da svar på alle de spørgsmål, der stilles i udvalget. Det er jeg heller ikke i tvivl om at vi også vil få denne gang, men vi kunne måske godt mangle noget tid til at tænke og til at overveje de svar, vi har fået. Dette så me-

get desto mere som ministeren også i sin skriftlige fremsættelse til lovforslaget siger, at de økonomiske konsekvensberegninger viser sig stadig ikke at være fyldestgørende. Også dette beklager jeg meget. Jeg synes, det ville være rarest, hvis vi skulle tage stilling til et lovforslag, hvis konsekvenser var kendt i alle detaljer. I det foreliggende forslag kan vi konstatere at de økonomiske konsekvenser er fuldt ud kendt fra statens side, men desværre ikke fuldt ud for de færdiguddannede, der bliver berettigede til at få støtte efter forslaget. Jeg synes, det havde været en stor fordel, hvis det hele var kendt. Men jeg er forstående over for, at ministeren har problemer. Det har vi vidst længe, idet forslaget har været bebudet længe. Det er altså først blevet muligt at fremsætte det nu.

Jeg ved, at rentebyrden og afdragsbyrden for en lang række færdiguddannede er meget tyngende. Det er den dels på grund af den høje rente, der jo er fælles for os alle i samfundet, dels på grund af de dårlige beskæftigelsesmuligheder, der desværre også er for en række færdiguddannede med en høj uddannelse. Disse to forhold er de pågældende ikke selv skyld i, det er vel nærmest en del af regeringens synderegister, og da vi derfor ikke mener, det er rimeligt, at det skal lægges de færdiguddannede til last, er vi trods alt positivt stemt over for forslaget.

Jeg vil dog godt bemærke, at der i forslaget står, at gældssaneringen skal betragtes som en hjælp til selvhjælp – et punkt, som den socialdemokratiske ordfører var meget begejstret for. Jeg skal i den forbindelse ikke undlade at gøre opmærksom på, at de færdiguddannede, som i deres studietid har taget erhvervsarbejde for at finansiere deres studier eller for at finansiere en væsentlig del af deres studier, altså nu kan opleve, at de afsavn og det ekstraarbejde, som de dengang påtog sig, får de ikke godskrevet. Jeg er vidende om, at en stor gældsbyrde naturligvis aldrig er rar eller behagelig for nogen, men jeg finder alligevel, at det er udtryk for et forkert princip, at den, der søger at klare sig selv, skal behandles ringere end den, der ikke prøver på det.

Lovforslaget er som sagt fremsat sent, men jeg håber alligevel på, at vi i et positivt udvalgsarbejde kan få dels en belysning af de økonomiske konsekvensberegninger, som ministeren har ladet foretage, dels en belys-

[Eva Møller]

ning af, om det vil være muligt med en tilbagebetalingspligt eller et rentetilskudsstop, dersom det i løbet af støtteåret – rentetilskuddet tildeles som bekendt ifølge lovforslagets § 2 for et år ad gangen – viser sig, at den faktiske årsindkomst væsentligt overstiger den beregnede årsindkomst.

Med disse bemærkninger tilsiger jeg vores positive medvirken til forslaget og udvalgsarbejdet.

### Hans Jørgen Holm (V):

Da mit partis ordfører, hr. Tørnæs, ikke kan være til stede, skal jeg på venstres vegne gøre nogle betragtninger over lovforslag nr. L 198.

De økonomiske forhold for de studerende er i høj grad utilfredsstillende. Det, som er problemet for de uddannelsessøgende, er helt klart rentens højde, og det er altså også på det område, at den økonomiske politik, som regeringen fører, rammer uheldigt. Desværre er det ikke kun de uddannelsessøgende, den førte økonomiske politik rammer; også for erhvervslivet er den høje rente et meget alvorligt problem.

I princippet mener vi, at det er rigtigt, sådan som det blev indført i 1975, at de studerende optager statsgaranterede banklån, men vi gør opmærksom på, at dengang var renten ca. 9 pct. Det er således ikke princippet med de statsgaranterede banklån, der er noget galt med. Man må sige, at det er udviklingen på grund af den førte økonomiske politik, der har bragt de studerende i den situation, de er i i dag. Det er således først og fremmest et ansvar, regeringen har på grund af den politik, den har ført.

Angående selve forslaget synes vi nok, det er rimeligt, at det rentetilskud, man kan opnå, sættes i relation til den studerendes indtjening, således at man kun kan få rentenedsættelse for den del af gælden, der ligger over et vist niveau af indtjeningen pr. år, og at ordningen gælder alle. Det havde imidlertid været ønskeligt, at det behov, vi her taler om, havde haft en klart midlertidig karakter. Dette er ikke tilfældet, idet meget tyder på, at regeringens politik ikke fører frem til at forbedre forholdene for de studerende. Der synes jo ikke at være noget tegn på en generel nedsættelse af renten.

I den konkrete situation er det måske endnu værre, at ministeren i bemærkningerne til lovforslaget henviser til lovforslag nr. L 155 angående mulighed for at optage rentelette statslån, idet det forslag er lavet på en sådan måde, at det udelukker en stor del af de studerende fra at optage sådanne statslån og dermed forbedre deres økonomiske situation – oven i købet den del, som ikke kan få stipendier. Det vil blive disse studerende, der vil få den største rentebyrde at skulle afdrage efter et studieforløb.

Vi må konkludere, at behovet for en gældssanering for de studerende er overordentlig stort, og da der også er positive elementer i det foreliggende forslag, vil vi gerne kigge nærmere på forslaget i udvalget.

### Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg skal starte med at takke ministeren for det fremsatte forslag og i øvrigt takke de ordførere, der har sagt, at det var en glimrende teknik, der lå til grund for forslaget. Forslaget er jo stort set en genfremsættelse af det forslag, vi fremsatte for et års tid siden – forudsat, at de 10 pct. holder. Men det er altså også en forudsætning. Det kan man måske tvivle på med den beløbsramme, der er, men det håber vi at de gør.

Jeg mener også, det er på tide, at der rettes op på de skader, der skete i 1975. Det er gribende at høre fru Eva Møller stå og sige, at i dette forslag kender man ikke alle konsekvenserne og derfor kan det være vanskeligt. Fru Eva Møllers parti var med til at gennemføre det, der skete i 1975, og må nu konstatere, at man kendte altså ikke alle konsekvenser. Man siger jo selv, at de konsekvenser, der er kommet ud af det, kan man godt se ikke er helt heldige.

Det havde regeringen ikke lod og del i. Men regeringen har lod og del i den SU-reform, der nu er undervejs. Jeg må nok sige, at den gør, at dette problem fortsætter. Man er ikke ude over det med den SU-reform, man har lavet, og det synes jeg nok er beklageligt. Det ville have været rart, hvis bevillinger til de studerende var lagt hen i den første del af studieforløbet og ikke lå spredt lidt inde i studieforløbet – og så noget gældssanering bagefter, fordi det andet alligevel ikke var godt nok. Det var bedre, hvis vi havde fået en ordentlig SU-reform, så dette pro-

[Marianne Bentsen-Pedersen]

blem havde været ude af verden på et eller andet tidspunkt, når 1975-loven havde været ude af kraft i nogen tid.

Til sidst vil jeg godt lige spørge om noget rent skatteteknisk – nu er jeg nemlig også kommet i skatteudvalget. Jeg vil godt høre: bliver beløbet skattepligtigt? Kan man fratrække samtlige renter, eller kan man fratrække renterne minus de 10 pct., hvis det nu bliver 10 pct.? Det må jo være en af delene, man tænker på. Enten må man beskatte beløbet og så kunne trække renterne fra, eller også må man lade beløbet være skattefrit og så kun kunne trække de overskydende renter, som man selv skal betale, fra. Men det er lidt en petitesse, som vi kan klare i udvalget. Jeg forlanger ikke noget svar på det nu.

Jeg vil tilsige forslaget en meget positiv udvalgsbehandling.

#### Halvgaard (FP):

Det er med dette forslag som med de fleste lovforslag, der fremsættes her i folketinget, at man ikke har kendskab til de økonomiske og heller ikke til de moralske konsekvenser. Det fremgår klart af undervisningsministerens bemærkninger, at man endnu ikke har kunnet foretage de nødvendige økonomiske konsekvensberegninger. Derfor bliver ordningen en bevillingsstyret gældssanering og ikke, som undervisningsministeren havde ønsket det, en lovbunden tilskudsordning. Det betyder en udgift for staten på op imod ½ mia kr. i de kommende tre år.

Fremskridtspartiet har fuldt ud forståelse for de økonomiske vanskeligheder, mange studerende har i disse år med den høje rentefod. Den giver de studerende problemer med hensyn til at tilbagebetale studiegælden. På den anden side er problemerne i erhvervslivet, ikke mindst i landbruget, langt alvorligere set fra et samfundssynspunkt.

Vedtages forslaget om en gældssaneringsordning for de statsgaranterede studielån, ja, så vil det betyde en yderligere belastning for erhvervslivet, med en forringelse af konkurrenceevnen til følge – ligesom mange andre forslag, som er gennemført her på det sidste – og det hverken kan eller vil fremskridtspartiet acceptere. Derfor må vi på nuværende tidspunkt stærkt advare imod, at et sådant forslag vedtages. Det er et uretfærdigt forslag, et forslag, der straffer den flittige og

belønner den passive. Det indebærer administrative vanskeligheder, og man vil på længere sigt ikke blot gøre de unge, men også samfundet en bjørnetjeneste, såfremt forslaget gennemføres.

#### Bente Juncker (CD):

Centrum-demokraterne ser positivt på det foreliggende forslag. Man må erkende, at mange unge efter færdiguddannelsen står i en ulykkelig situation, og her kan det foreliggende forslag give nogen hjælp. Alternativet er jo ofte, at studiegælden må overtages af staten, og at pengene kun langsomt kommer igen. Man kan håbe, at denne gældssaneringsordning kan hindre sådanne situationer.

De tekniske detaljer i forbindelse med beregning af indkomstgrundlaget, fastsættelse af tilskudsprocent o. lign. vil vi se på i udvalget.

Naturligvis må man erkende, at mennesker med højere indkomst efter studiets færdiggørelse lettere er i stand til at tilbagebetale studiegælden, men man skal også i denne sammenhæng passe på, at man ikke gør det mindre attraktivt at søge sig en stilling og tjene penge. Derfor glæder det os, at ministeren i forslaget bemærkninger slår fast, at kun personer, der er indstillet på fuldt ud at udnytte deres erhvervs muligheder, får adgang til gældssanering. Det er et godt og et sundt princip.

CD hilser også forslaget økonomiske realitetssans velkommen. Det ville være let at slå ud med hånden og love guld og grønne skove. Vi ved, at økonomien i dagens Danmark er stram, og derfor er det godt, at forslaget er bevillingsstyret og kun en midlertidig foranstaltning, der skal tages op til revision i folketingsåret 1984-85.

Med de nævnte beløbsrammer finder CD, at det ikke er betænkeligt at støtte forslaget, og med denne holdning vil vi gå ind i udvalgsarbejdet.

#### Ole Vig Jensen (RV):

I det radikale venstre vil vi medgive ministeren, at det er en både vanskelig og kompliceret sag at få udformet en rimelig og retfærdigt virkende gældssaneringsordning, og det er vel også forklaringen på, at forslaget kommer så sent, hvilket jeg beklager. Det er

[Ole Vig Jensen]

klart, at det levner os ikke megen tid til behandling af denne sag.

Imidlertid er det vigtigt – heri er jeg enig med ministeren – at vi får denne gældssaneringslov gennemført her og nu, ikke mindst i betragtning af, at selv om vi altså haster den gennem i slutningen af folketingssamlingen, kan den først få praktisk virkning et godt stykke ind i 1983. Jeg vil ikke sige, jeg står uforstående over for det, for jeg ved godt, hvad problemerne er, men det er jo ejendommeligt, at der skal gå så lang tid, før vi herfra kan få sat noget i sving, så det virker. Det er mere end et år, der er tale om.

Vi hæfter os også ved, at det er en midlertidig ordning, at ministeren er indstillet på at tage en hurtig revision med henblik på at udforme en egentlig lovbestemt gældssaneringsordning. Så langt kan vi støtte ministeren og dermed også det forslag, der ligger her. Det er en forbedring for de studerende, der er i klemme. Det vil de fortsat være med det høje renteniveau, og de vil være det, lige så længe vi er om at få gennemført en bedre ordning for den egentlige uddannelsesstøtte.

Jeg har et enkelt spørgsmål, som imidlertid nok skal behandles nærmere i udvalget. Det drejer sig om den bestemmelse, der går på, at låntageren som minimum skal have en årsindtægt, der svarer til en arbejdsløshedsunderstøttelse på højeste niveau. Umiddelbart er vi betænkelige ved den formulering. Jeg går ud fra, at vi i udvalgsarbejdet kan få en nærmere forklaring på, hvorfor den er sat ind.

Men ellers vil vi være med til at fremme denne sag til vedtagelse i denne samling.

#### Tinning (VS):

Her er der jo tale om et lovforslag, som bygger på et forholdsvis ukendt princip, vel nærmest et princip, man kunne kalde den omvendte behovstilfredsstillelses princip. Det hedder i den skriftlige fremsættelse, at størrelsen af rentetilskuddet afhænger af behovet. Det skal forstås på den måde, at jo større behovet er, jo mindre kan der ydes – til den enkelte selvfølgelig, for det, man vurderer, er det samlede behov.

Jeg synes, det er påfaldende eller betænkeligt, hvad man nu vil kalde det, at hr. Hans Jørgen Jensen valgte et eksempel, som gav noget med 10.000 kr. om året, for jeg kan

ikke se, det er anderledes, hvis det er sådan – og sådan er det åbenbart ifølge lovforslaget i alt fald – end at hvis vi har 100 mill. kr. til vores rådighed og man regner med at skulle imødekomme 50.000 ansøgninger, nemlig 45.000 under SU og 5.000 fra Hypotekbanken – det fremgår af bemærkningerne – kan man ved at dividere disse 50.000 op i de 100 mill. kr. ikke lande på meget andet end et gennemsnit på 2.000 kr. Man kunne udmærket lave eksempler, der giver både 10.000 og 15.000 kr., men det, det handler om, er, så vidt jeg kan se det i hvert fald, at man i gennemsnit vil få et rentetilskud på under 200 kr. om måneden, og det er jo for nu at sige det mildt ikke voldsomt meget.

Det har fået os til at tænke på, hvordan undervisningsministeren med regeringens godkendelse fører tilskudspolitik inden for uddannelsesområdet. Det er trist, at man kun kan afsætte noget, der reelt svarer til 250 mill. kr. om året, på SU-forslaget og 100 mill. kr., som stiger til 135 mill. kr. i løbet af et par år, medens man altså samtidig kan afse 600–700 mill. kr. om året i arbejdsgiver-tilskud for at få brugt nogle praktikpladser, som i øvrigt allerede er der, men som man ikke ønsker at tvinge arbejdsgiverne til at bruge.

Det siger noget om perspektivløsheden i den politik, man anlægger, når det drejer sig om at få private arbejdsgivere til at foretage sig noget, og hvad det betyder for, hvad man i øvrigt kan gøre på andre områder, og det er jo ikke mindst det, der er kritisabelt.

Så er der nogle mindre ting, som ikke desto mindre er ret vigtige, rundt omkring i bemærkningerne. Det er nogle ting, som jeg ikke nødvendigvis vil have svar på nu, men som vi kan gå videre med under udvalgsarbejdet. Når det i bemærkningerne til § 4, stk. 3, hedder, at ansøgerne skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, kan man på den ene side sige, at det sådan set er meget rimeligt, for hvorfor skulle man lade være med at trampe på de studerende, når man tramper på alle mulige andre befolkningsgrupper? Vi mener omvendt, man må sige: så længe vi har det, der kaldes børnepassningscirkulæret, og så længe vi har en række andre regler, som betyder, at en række folk faktisk stødes fra understøttelsessystemet over på det sociale bistandssystem, bliver det også tilfældet her. Der vil være en del kvindelige færdigud-

[Tinning]

dannede, som har svært ved at stå til rådighed for arbejdsmarkedet bl.a. på grund af børnepasningscirkulæret, og de får altså ikke del i denne ordning.

Lovforslaget forudsætter også, at banker og sparekasser ikke strammer afviklingsbetingelserne. Jeg kunne godt tænke mig på et tidspunkt at få at vide, hvordan man kan tillade sig at have den forudsætning. Vi ved, at nogle banker i hvert fald allerede i dag, når de skal lave en aftale om tilbagebetaling af studielån, siger: hvis I ikke opretter en lønkonto her, sætter vi simpelt hen renten op. Vi har spurgt undervisningsministeren, hvad hun vil gøre ved det. Undervisningsministeren måtte svare, at det var lige meget, hvad undervisningsministeren ville; det afgørende var, at undervisningsministeren ikke kunne foretage sig noget. Nu har vi så spurgt industriministeren og har ikke fået svar endnu.

Hvad angår formuetillægget, synes jeg også, det i hvert fald kunne være værd at overveje, om der deri ligger nogle utilsigtede virkninger, for der er en del studerende og også en del færdiguddannede, som efterhånden har vænnet sig til at bo i ejerboliger rundt omkring i kollektiver eller bofællesskab o.lign., og jeg vil gerne have nogle flere oplysninger om, hvorvidt man utilsigtet kommer til at ramme dem, for jeg tror bestemt ikke, der ligger noget i dette lovforslag om, at de skal stilles dårligere end andre, men det kunne jo ske, når man netop laver en anden formuetillæggsberegning end den, der normalt ligger i socialindkomstbegrebet.

Så kunne jeg godt tænke mig at vide noget om, hvorfor netop Hypotekbanken skal have adgang til at tilbageføre rentetilskud, altså i de tilfælde, hvor man bryder en indgået afviklingsaftale. Det gælder ikke SU, og det synes jeg der bliver argumenteret meget godt for i bemærkningerne. Til gengæld skal det altså gælde Hypotekbanken, og dér bliver ikke argumenteret. Det får mig til at tænke på, at måske betragter man folk, som har fået deres lån over i Hypotekbanken som nogle af en lidt speciel slags, eller hvad man nu vil kalde dem; det har vi i hvert fald vanskeligt ved at se.

Til sidst er der vel bare at sige om det, at når vi engang når derhen, nemlig i 1984-85, hvor dette her skal revideres, så vil den SU-reform, man har valgt at gennemføre, have

vist sin utilstrækkelighed, så vil arbejdsgiverne have råbt på endnu flere arbejdsgivertilskud til deres praktikpladser, og så vil det også vise sig, at denne gældssaneringsordning ikke har hjulpet ret meget. Men deri ligger ikke, at det ikke kan være nødvendigt at gennemføre den alligevel.

#### Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg vil takke den langt overvejende del af ordførerne, som udtrykte positive bemærkninger om forslaget.

Jeg vil gerne her gentage, hvad jeg har sagt i min skriftlige fremsættelsestale, nemlig en beklagelse af det sene tidspunkt, det kommer på. Ingen kan beklage det mere end jeg. Jeg tror, at de ordførere, der har været inde på emnet, også er klar over, hvad årsagen er, nemlig at det har været teknisk meget kompliceret, men det ændrer jo ikke ved, at det havde været ønskværdigt, at der havde været mere tid til det. På den baggrund er jeg også taknemlig for de tilkendegivelser, der er kommet fra ordførerne gående ud på, at man trods det sene tidspunkt mener, at forslaget bør gennemføres, altså at der bør vedtages en lov om det, således at vi kan komme de grupper, der er ramt af den meget høje rentebyrde, til hjælp så hurtigt som muligt.

Fru Eva Møller var inde på nogle betragtninger om årsagerne til dette her, og det var jo unægtelig en sang, vi har hørt et par gange før, nemlig den skrækkelige politik, regeringen havde ført – og det var en del af regeringens synderegister – som havde ført til det høje renteniveau. Nu skal jeg ikke fratage fru Eva Møller fornøjelsen af at skælde ud på regeringen. Jeg må dog sige, at det høje renteniveau ikke er et helt udpræget lokalt dansk problem; det har slået igennem et par andre steder i verden også.

Men fru Eva Møller var inde på nogle betragtninger om, at dette var hjælp til selvhjælp, og jeg kan ikke forestille mig, at den tankegang er fru Eva Møller imod. Men der blev så sagt nogle ord om, at der var noget trist ved, at de, som havde taget erhvervsarbejde, ikke fik godskrevet den indsats og det afsavn, de havde lidt i deres studietid, mens vi her ville hjælpe dem, der ikke havde gjort nogen indsats. Vi finder, at forslaget er en hjælp og også en mærkbar hjælp, men ingen skal foregøgle sig, at de, som skal betale af-

[Undervisningsministeren]

dragene og den resterende rentebyrde tilbage på lånene, ikke fortsat kommer i en overordentlig stram økonomisk situation, så jeg tror ikke, der er nogen grund til at sige, at vi har bragt dem i en så særdeles prisværdig situation i forhold til dem, som havde arbejde i studietiden.

Fru Eva Møller var også inde på et spørgsmål om tilbagebetalingspligt, hvis den faktiske indkomst i støtteåret viste sig at blive højere end det indkomstgrundlag, støtten var beregnet på. Det er lidt et valg af modeller og administrationssituationer, man her kommer ud i, for sagen er den, at skal vi ind i det system, fru Eva Møller er inde på, vil det kræve en individuel behandling af sagerne. Der oprettes ca. 20.000 nye afbetalingsordninger hvert år, og alle skal jo i virkeligheden vurderes på baggrund af deres aktuelle indkomstgrundlag en gang årlig, så det vil sige, at det er et meget stort administrativt apparat, og det er vi meget tilbage for at sætte i gang.

Hr. Hans Jørgen Holm kom med bemærkninger om, at han gerne ville slå fast, at princippet om statsgaranterede banklån var godt nok, og hr. Hans Jørgen Holm mente, at det var den førte økonomiske politik, der havde skabt problemerne med den høje rente. Jeg skal ikke gå ind i polemik om dette, men bare tage afstand fra betragtningen om, at jeg finder, at statsgaranterede banklån er godt nok. Jeg mener, vi bør nå frem til en situation, hvad vi også nu er startet på med det nye SU-forslag, hvor det er statslån, der ydes, og jeg ser gerne, at situationen kan blive sådan, at vi også er i stand til at yde disse statslån rentefrit, som det var tilfældet, før venstre-regeringen i sin tid ændrede på den situation. Men jeg takker i øvrigt for de til-løb til positive holdninger, der kom fra venstres ordfører.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen ytrede tvivl om, hvorvidt de 10 pct. kunne holde, og sagde, at det i hvert fald var forudsætningen for SFs positive holdning til dette her. Jeg kan kun sige, at vi jo har lagt vores grundlag frem i forslaget. Vi har for et par dage siden fået noget nyt materiale fra uddannelsesstøt-tens statistiske afdeling, og disse nyeste oplysninger underbygger ministeriets vurderinger, så jeg tror ikke, der er nogen tvivl om, at det vil kunne holde.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen spurgte, om beløbet var skattepligtigt. I den anledning må jeg erkende, at rentetilskuddet, som teksten ligger på folketingets bord i dag, vil indgå i den beregnede årsindkomst. Det finder jeg ikke er rimeligt, så jeg agter at komme med et ændringsforslag, således at rentetilskuddet kan fradrages ved opgørelsen af årsindkomsten i forbindelse med gældssaneringen.

Hr. Halvgaards bemærkninger var hverken særlig nye eller særlig overraskende; måske var det dog lidt overraskende, at vi ligefrem gjorde de unge en bjørnetjeneste ved det forslag, der ligger på bordet her. Det er en bjørnetjeneste af en anden art end det, jeg plejer at forstå ved bjørnetjenester, men jeg skal i øvrigt ikke bruge flere bemærkninger på hr. Halvgaards indlæg.

Også fru Bente Juncker var positiv og erklærede, at CD ville se positivt på det. Jeg er selvfølgelig villig til at stå til rådighed med alle oplysninger vedrørende de tekniske beregninger.

Fru Bente Juncker sluttede sit indlæg med at sige, at hun fandt, det var godt, at tilskudsordningen var bevillingsstyret, og hun syntes, det var godt, at det var midlertidigt, og at det skulle til revision. For nu at undgå enhver form for misforståelse vil jeg gerne sige, at når det forslag, jeg har lagt på bordet, er bevillingsstyret, er det, fordi det nok er den måde, vi nemmest kan indføre sådanne ting på. Man gjorde det nøjagtigt tilsvarende i SU i tidernes morgen, og når jeg har sagt, det skulle til revision, er det netop med henblik på, at det ligesom med SU skal overgå fra det bevillingsstyrede til det lovbestemte. Jeg anser bestemt ikke dette forslag for at være midlertidigt, hvad angår støtten, nok i den tekniske måde at gøre det på, men det er tanken, at det skal føres videre efter revisionen om et par år.

Jeg kan medgive hr. Ole Vig Jensen, at lovforslaget er kompliceret, og også jeg kan finde det ejendommeligt, at det er så teknisk vanskeligt. Men hr. Ole Vig Jensen siger, at virkningen af lovforslaget først kommer mere end et år efter, og det er ikke helt korrekt, for bliver lovforslaget vedtaget, inden folketinget tager hjem på sommerferie, vil loven træde i kraft pr. 1. januar 1983, og da tilskudsåret, som det fremgår af loven, går fra 1. april 1983, er det fra den dato, at gældssa-

[Undervisningsministeren]

neringen sætter ind. Derfor bliver der for det første års vedkommende, men også kun for det første års vedkommende, en forskydning til det tidspunkt, hvor vi kan udbetale penge, og det hænger bl. a. sammen med, at uddannelsesstøtten er meget hårdt belastet og vil blive meget hårdt belastet med det lovforslag om uddannelsesstøtte, som jeg meget håber vil blive vedtaget snarligt her i tinget. Oven i det får de denne helt nye opgave, og det forskyder altså udbetalingen, men selve saneringen sætter ind, altså taxameteret tæller fra den dato, der er nævnt i lovforslaget.

Hr. Ole Vig Jensen gjorde også nogle bemærkninger om arbejdsløshedsunderstøttelsen. Vi har i undervisningsministeriet arbejdet med flere forskellige modeller, men vi har valgt denne model, hvor vi siger, at det er den opgjorte socialindkomst eller, hvis den er mindre end arbejdsløshedsunderstøttelsen, arbejdsløshedsunderstøttelsen, der skal være gældende som grundlag for gældssaneringen. Hvis vi skulle have valgt en anden model, skulle vi have afventet den opgjorte socialindkomst, og det ville have indebåret, at vi ikke som i dag skulle have ét afdragsfrit år efter færdiggørelsen af studiet, men måtte have 2½ til 3 år, inden det blev pligtigt at afdrage, inden en gældssanering kunne sætte ind. Det vil på godt dansk sige, at vi skulle sige til de unge mennesker: nu kan I lade jeres gæld stige med et sted mellem 50 og 60 pct. – det ville den nemlig gøre i den periode – og så vil vi til gengæld give jer noget gældssanering efter 3 år. Det har jeg ikke fundet var rimeligt, og derfor har jeg altså valgt den anden ordning, hvor vi kan sætte gældssaneringen ind med øjeblikkelig virkning efter det første afdragsfrie år.

Det løser også et andet problem: jeg har ikke fundet det rimeligt, at folk, som frivilligt var gået på deltidsarbejde, kunne få gældssanering i forhold til deres lavere løn. Ved at lade arbejdsløshedsunderstøttelsen være minimumsindtægten behøver vi ikke skele til, om folk arbejder 15 eller 20 eller et andet antal timer, for i det øjeblik deres socialindkomst er mindre end arbejdsløshedsunderstøttelsen, er det den, der træder i stedet for.

Det sidste er også et svar til hr. Tinning, som mente, at kvinder, som på grund af f. eks. børnepasningsproblemer ikke kunne stå til rådighed for arbejdsmarkedet, ikke ville kunne få andel i den. Jo, også her vil ar-

bejdsløshedsunderstøttelsen gå ind som den socialindkomst, der gældssaneres i forhold til.

Hr. Tinning gjorde nogle betragtninger om, at det eksempel, der var nævnt af socialdemokratiets ordfører, ikke var noget godt eksempel. Jeg skal ikke blande mig i, hvad hr. Tinning vurderer som godt og skidt her i verden, men jeg tror, hr. Tinning vil give mig ret i, at en gæld på 150.000 kr. ikke er usædvanlig, og at en indtægt på 100.000 kr. heller ikke er usædvanlig, men hvis man har en indtægt på 100.000 kr. og en gæld på 150.000 kr., er tilskuddet altså 10.000 kr. om året. Jeg er villig til enten på tomandshånd eller under samråd i udvalget nærmere at stille små regneeksempler op, men dette eksempel er holdbart, og det er et efter min mening meget realistisk eksempel at bruge, fordi det er indtægtsstørrelser og gældsstørrelser, som er meget sædvanlige.

Jeg skal ikke gå ind på diskussion om praktikpladser, for jeg mener ikke, den hører hjemme her, men i anledning af det sidste, hr. Tinning rejste, nemlig om Hypotekbanken, vil jeg sige, at der bliver tale om en ændring af lovforslaget, idet jeg senere er blevet opmærksom på, at Hypotekbanken ikke udbetaler rentetilskud, men nedskriver gælden. Der vil komme et ændringsforslag fra min side på det pågældende område.

#### Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg skal blot sige noget, jeg ikke fik sagt i min første runde, nemlig at vi kun kunne være positive over for loven, hvis de 10 pct. holdt, for det ved jeg godt der ikke kan gives sikre garantier for. Det, jeg sagde, var, at dette her næsten er en genfremsættelse af SFs forslag, forudsat at de 10 pct. holder. Hvis jeg sådan skal påtage mig moderskabet for loven, er det også rimeligt, at jeg giver nogle forudsætninger for det.

#### Tinning (VS):

Jeg skal blot om det med eksempler sige, at jeg synes, et godt eksempel er et eksempel, der anskueliggør noget væsentligt, noget centralt, noget, der er generelt dækkende for det, man taler om. Når jeg mente, at hr. Hans Jørgen Jensens eksempel var et rigtig skidt eksempel, er det, fordi det var et eksempel, der opererede med et tilskud på 10.000 kr.



[Tinning]

om året i en situation, hvor jeg ikke kan få det til andet, end at gennemsnittet ligger på ca. 2.000 kr. Derfor er det et rigtig skidt eksempel.

Det andet, jeg vil sige, er, at jeg synes, det kunne være godt at få rettet bemærkningerne eller på anden måde tydeliggjort det, som undervisningsministeren nu siger, og som jeg er glad for, nemlig at de kvinder, som er ramt af børnepasningscirkulæret uden videre vil falde ind under bestemmelsen om dagpengene. For i bemærkningerne står der, at der heri er indbygget en forudsætning om, at ansøgere, der ønsker rentetilskud, skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, og det gør man altså ikke, hvis man bliver ramt af børnepasningscirkulæret. Det forstod jeg sådan, at man så slet ikke kunne få rentetilskud, og så er det jo lige meget med dagpengebestemmelsen. Jeg har set, at der står: »eller på anden måde søger at udnytte deres erhvervsmuligheder«, og det er nok en bestemmelse, som jeg synes det kunne være rart at få præciseret, for normalt hører vi jo noget andet fra arbejdsministeren, når vi hører om begrebet at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det er meget sjældent, man hører, der også er andre måder at udnytte erhvervsmuligheder på.

#### Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg kunne jo også have nævnt det andet eksempel, der er givet af ministeriet, hvor indtægten er på 150.000 kr., og hvor der stadig væk er en gæld på 150.000 kr. Når man trækker halvdelen fra, er det 75.000 kr., og 10 pct. af det er 7.500 kr. Det vil sige, at der altså også er en social balance i dette: jo mere man tjener, jo mindre får man i rentetilskud, og det mener jeg må være sådan nogenlunde efter den bog, som man fra VS' side er vant til at regne efter. Der er måske sket nogle ændringer i forbindelse med dette her, men det kan jeg dårligt tænke mig.

Dernæst vil jeg rette en misforståelse hos hr. Tinning. Hr. Tinning taler somme tider om noget, han ikke rigtig har forstand på, har jeg opdaget. Når det drejer sig om børnepasningscirkulæret, er det ikke en forringelse af arbejdsløshedsforsikringsloven, men tværtimod en forbedring. For efter de regler, der gjaldt før børnepasningscirkulæret, kunne man uden videre fratage folk understøttel-

sen. Det kan man ikke efter indførelsen af børnepasningscirkulæret, for det bestemmer, at der skal hengå en vis tid.

I øvrigt er det jo for smed at rette bager, idet det jo er kommunerne, der efter bi-standsloven har pligt til at skaffe de børnepasningsmuligheder, der skal være. Derfor synes jeg, det er urimeligt, at VS altid retter et angreb på arbejdsløshedsforsikringsloven, som er en ganske udmærket lov, men man kan vel ikke forvente andet. Vi har en vældig god arbejdsløshedsforsikringslov, som også er indbygget i denne bestemmelse, for hvis man går tilbage til socialindkomstbegrebet, som vil give 82.900 kr., som er det maksimum for understøttelsessatsen, der gælder i 1980, vil det alt andet lige sige, at den pågældende, når man trækker godt 41.000 kr. fra, hvis der er 150.000 kr. i gæld, vil få 10.900 kr. i støtte efter dette lovforslag.

Jeg synes, hr. Tinning skulle gå hjem og regne lidt, og jeg synes, det er glædeligt, at undervisningsministeren jo endog har stillet sig til rådighed med enetimer, har jeg forstået, i regnekunsten, men det skal jeg ikke blande mig i.

(Kort bemærkning).

#### Tinning (VS):

Ind imellem ville det klæde hr. Hans Jørgen Jensen bedst at lade være med at blande sig i noget som helst.

Det, jeg sagde, var, at hvis man går ud fra den forudsætning, som ligger i lovforslaget, nemlig at der er 100 mill. kr. til rådighed, og hvis man går ud fra det, der ligger som forudsætning i bemærkningerne til lovforslaget, nemlig at det drejer sig om 50.000 mennesker, så kan man for min skyld vende og dreje tingene så meget, man overhovedet gider. På et eller andet tidspunkt er man nødt til at sige, at det er rigtigt, at gennemsnittet bliver 2.000 kr. Det er det eneste, jeg har sagt. Selvfølgelig kan hr. Hans Jørgen Jensen komme med alle mulige eksempler, der hedder 10.000 kr., 5.000 kr., 7.500 kr., 12.000 kr. og 18.000 kr., men det ændrer ikke noget ved, at det er ret vanskeligt at få meget andet end ét eneste resultat, hvis man dividerer 50.000 op i 100 mill. Det vil jeg ikke tilbyde enetimer til hr. Hans Jørgen Jensen i, for hvis hr. Hans Jørgen Jensen ikke kan forstå

[Tinning]

det nu, så vil hr. Hans Jørgen Jensen aldrig kunne forstå det.

Derudover vil jeg om børnepasningscirkulæret sige, at jeg udmærket kender henvisningen til, at det er kommunerne, der skal osv. Realiteten i det er, som hr. Hans Jørgen Jensen formentlig også udmærket ved, at man ikke forstår den bestemmelse i bistandsloven sådan, at der ikke må være ventelister eller den slags. Når socialstyrelsen sidder og vurderer udbygningsplanerne, spørger man, om dækningsgraden i den pågældende kommune er specielt afvigende fra landsgennemsnittet, og hvis det ikke er tilfældet, foretager man sig ikke noget. Det har f. eks. betydet, at man for nylig i Åbenrå kommune har kunnet nedlægge en børnehave, og det eneste, der er kommet ud af det, er en tilfældig påtale.

Når jeg talte om børnepasningscirkulæret, var det selvfølgelig for at sige, at det, som tilstanden er i dag, er sådan, at man, hvis man ikke har pasningsmuligheder til sine børn, ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet. Det er jo det, der ligger i det, og det vil hr. Hans Jørgen Jensen formentlig ikke benægte – ja, det ved man såmænd aldrig.

(Kort bemærkning).

**Hans Jørgen Jensen (S):**

Nu er det jo sådan, at VS ikke kan blande sig i, hvad jeg skal blande mig i, og gud ske lov for det; det synes jeg bare jeg for en god ordens skyld ville sige til hr. Tinning. Det, der er tale om, er, at hr. Tinning, når jeg fremsætter nogle synspunkter, der er korrekte, men som ikke rigtig passer ind i hans terminologi, ikke vil have, at jeg skal blande mig, men jeg skulle bare hilse og sige, at det skal jeg nok selv afgøre.

**Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):**

Jeg vil gerne forsøge en lidt anden vej rundt at klargøre for hr. Tinning, at det er realistisk at blive ved de beløb, jeg har talt om. Vi kan opgøre det, vi kalder den overskydende gæld, og det er den gæld, der er saneringsberettiget; tilskudsberettiget, til 900 mill. kr. Hvis vi yder 10 pct. i rente til 900 mill. kr., når vi frem til at have brugt 900 mill. kr. Det er den beregning, der gør mig tryk og sikker, når jeg siger til folketinget, at jeg anser det for absolut sandsynligt at kunne opretholde de 10 pct., som jeg har nævnt i for-

slaget, som tilskud. For vi ved som sagt, at den overskydende gæld er disse 900 mill. kr.

**Formanden:**

Det er ikke, fordi jeg tror, vi kommer ret meget videre i regnestykkerne, men sidste kort bemærkning til hr. Tinning.

(Kort bemærkning).

**Tinning (VS):**

Det tror jeg såmænd heller ikke, men hvis man regner det ud på den måde, som undervisningsministeren lige gjorde, når vi altså frem til, at det ikke er 100 mill. kr., men 90 mill. kr., der skal fordeles på 50.000 forskellige ansøgere. Det ændrer ikke noget ved, at et gennemsnit kommer til at ligge omkring 2.000 kr. Så kan hvem, der nu vil, komme med alle mulige eksempler, der viser, at man, når der er tale om et gennemsnit, selvfølgelig kan finde en masse enkelttilfælde, som ser anderledes ud. Det er bl. a. derfor, man laver et gennemsnit. Det ændrer ikke noget ved realiteterne, og det er derfor, jeg synes, det er vigtigt ikke bare uden videre at acceptere, at de 10.000 kr. eller 7.500 kr. skulle være et typisk eksempel.

**Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):**

Ja men det er da oplagt, at ikke alle de, som bliver berettiget til gældssanering, får hverken 10.000 kr. eller 7.500 kr. Det ville da også være lettere tåbeligt, hvis deres gæld var mindre. Hr. Tinning kan få oversigten fra Statens Uddannelsesstøtte om, hvordan lånene fordeler sig. Heldigvis er langt den overvejende del af lånene på under 40.000 kr., og det synes jeg er en ting, man kan glæde sig over. Men så er der altså en række uddannelsessøgende, der har gældsbyrder på fra 40.000 kr. og opefter, men kommer vi over 100.000 kr. eller op på de 150.000 kr., som jeg omtalte, og som hr. Hans Jørgen Jensen har omtalt, er det forholdsvis få ansøgere, der er tale om. Men hr. Tinning er velkommen til at få denne oversigt, og deraf vil han kunne se, at det vil være overordentlig rimeligt, at nogle får et mindre tilskud af den simple og enkle grund, at deres gæld er forholdsvis lille.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

**Formanden:**

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

**Meddelelser fra formanden:**

**Formanden:**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m.v. (Fritagelse for beskatning af ekspropriationserstatninger) [af Anders Poulsen (V), Hagen Hagensen (KF), Dohrmann (FP), Bollmann (CD) og Chr. Christensen (KrF)]. (Lovforslag nr. L 161).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Erhvervsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om aktieselskaber. (Lovforslag nr. L 119).

Forslag til lov om ændring af lov om anpartsselskaber. (Lovforslag nr. L 120).

Forslag til lov om ændring af lov om forsikringsvirksomhed. (Lovforslag nr. L 121).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

*Landbrugsudvalget (18/5 82):*

Udtræder: Arentoft (FP)

Nyt medl.: Halvgaard (FP)

Udtræder: Halvgaard (FP)

Ny stedf.: Arentoft (FP)

*Retsudvalget (18/5 82):*

Udtræder: Anders Andersen (V)

Nyt medl.: Brøndsted (V)

Udtræder: Brøndsted (V)

Ny stedf.: Anders Andersen (V)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 19. maj 1982, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 19.22

---